

El mandat més breu

La destitució del director artístic de Teatres de la Generalitat, Joaquín Hinojosa, per unes polèmiques declaracions en què criticava la societat i el teatre valencians, ha deixat l'organisme públic en una situació d'impàs i el sector del teatre davant d'un altre interrogant. Una vegada més s'han fet notar les diferències internes entre el conseller de l'àrea i la secretària autonòmica de Cultura.

Cada cert temps (generalment una vegada l'any), el teatre valencià centra l'actualitat cultural. I no precisament per

qüestions artístiques. L'enfrontament del sector amb les institucions públiques –bàsicament per motius econòmics– ha estat una constant en els darrers anys i les promeses institucionals, convertides sempre en tapaforsats d'urgència, mai no han aconseguit calmar les aigües. Aquesta temporada les coses no han canviat gaire. A la delicada situació que viu l'Espai Moma, al tancament de la sala Moratín i al descens més que notable d'espectadors dels teatres públics de la capital valenciana, s'ha afegit ara la destitució fulminant del director artístic de Teatres de la Generalitat, l'organisme que s'encarrega de la programació, exhibició i producció d'espectacles per a les sales dependents de la Generalitat Valenciana, és a dir, Teatre Principal, Teatre Rialto i Teatre Talia.

La notícia esclatava el passat 29 de gener, quan el diari *Levante* reproduïa amb grans titulars unes declaracions que Joaquín Hinojosa havia fet tres mesos abans a la revista *Equilibrà* de l'Associació d'Actors i Actrius Professionals Valencians (AAPV). En aquella entrevista, Hinojosa afirmava, entre altres perles, que “la Comunitat Valenciana és una mica patètica en els seus interessos, gustos, aficions i impulsos col·lectius”, que “la Comunitat Valenciana és una societat que desgraciadament té el pitjor de la sociologia rural i urbana” o que “la Comunitat Valenciana, en allò referent a l'essència íntima de les relacions humanes i del sentit de la vida i de la cultura, és de les més baixes d'Espanya”... Quant a la profes-

sió teatral, assegurava que “és de molt baixa qualitat” i que “en qualsevol lloc amb una mica d'exigència causaria ridícul”.

Evidentment, la publicació d'aquestes declaracions ha causat un daltabaix, sobretot a nivell polític (la sensació generalitzada és que, en realitat, ha estat més qui i com ho ha dit que no què ha dit). La reacció ha estat immediata i el conseller de Cultura, Esteban González Pons, ha decidit destituir Hinojosa acusant-lo de no ser conseqüent amb el càrrec que ocupava. “Un alt càrrec com Hinojosa ha de representar les institucions amb dignitat, i no dir que la cultura de la Comunitat Valenciana és patètica”, s'ha justificat González Pons.

Les raons polítiques. Tot i la duresa de les afirmacions d'Hinojosa, a ningú no se li escapa l'oportunisme del diari més llegit del País Valencià, que les va reproduir mesos després d'haver-se publicat. La destitució d'Hinojosa, a més d'agreujar les diferències entre el conseller González Pons i la secretària autonòmica de Cultura, Consuelo Ciscar, ha servit al conseller per a imposar la seua voluntat i criteris en un camp, el del teatre, que havia estat una de les parcel·les privades de Ciscar. N'hi ha, fins i tot, qui assegura que l'aparició de les declaracions només ha estat l'excusa provocada pel mateix González Pons per destituir un home que no era de la seua confiança. De fet, el nomenament d'Hinojosa, fa a penes quatre mesos, va ser una aposta personal de Ciscar avalada per Eduardo Zaplana, com el mateix actor i director ha reconegut en diverses ocasions.

La velocitat amb què s'han succeït els fets, juntament amb la gravetat de les

Els últims directors de Teatres de la Generalitat

Font: Rosanna Melià
Gràfic: V. PRIETO

**Manuel Ángel
CONEJERO**

Va ser el primer director de Teatres amb el PP a la Generalitat. Els problemes econòmics que arrossegava el sector durant l'etapa socialista es van agreujar producte de les seues excentricitats. Va arribar a dir que les propostes autòctones no li interessaven "en absolut" i que no mouria "ni un dit per elles".

**Juan Alfonso
GIL ALBORS**

Dramaturg de formació, va generar certa esperança en el sector, que el considerava un home "de la professió". Tenia, de fet, un perfil molt més obert i dialogant que el seu predecessor. Però la manca de poder de decisió en els assumptes importants de l'organisme van abocar les seues propostes al fracàs.

**Jaime
MILLÁS**

El seu nomenament va causar una de les sorpreses més sonades dels últims anys. Millás procedia del món del periodisme i mai no havia treballat dins del teatre. El seu marge de maniobra tampoc va ser molt gran, i als pocs mesos d'haver accedit al càrrec es va posar la professió en contra.

**Joaquín
HINOJOSA**

L'actor i director madrileny va rebre un vot de confiança per part del sector. El seu nomenament s'acceptà com un mal menor "Almenys és un home de teatre", asseguraven els professionals. Però la seua actitud de perdonavides i les tensions internes del PP l'han abocat al mandat més breu de la història de Teatres.

declaracions, ha provocat en el sector teatral una sensació de perplexitat –primer– i d'indignació –després–. "Nosaltres –diuen des de l'AVETID, l'Associació Valenciana d'Empreses de Teatre, Dansa i Circ– som els primers a reconèixer que hi ha moltes coses per canviar. Però de cap manera acceptem unes acusacions d'aquesta mena. No es pot generalitzar." Antics responsables de Teatres, acusats per Hinojosa d'haver creat "un monstre patèticament ineficaç" han qualificat les declaracions d'"atemptat contra la democràcia i l'educació".

L'única veu discordant en tota la polèmica ha estat la de l'Associació d'Actors i Actrius Professionals Valencians (AAPV), que ha lamentat que "el projecte d'Hinojosa no puga dur-se endavant, a pesar que era intel·ligent i renovador", i ha apel·lat a la "llibertat d'expressió" per justificar les declaracions de l'exdirector de Teatres. Segons fonts properes a l'AAPV, aquest posicionament ha provocat un cert malestar entre els actors valencians. I, a més, ha desconcertat bona part del sector.

Deixant de banda les nombroses reaccions, el fet és que la destitució de Joaquín Hinojosa deixa pendents molts aspectes de la gestió de Teatres de la Generalitat. De moment, la mateixa secretària autonòmica i el gerent de Teatres, Germán Marcos, han agafat les regnes i han assegurat l'exhibició per als teatres públics per a tota la temporada. Les produccions que Hinojosa havia engegat amb vistes al 2004, algunes

d'elles amb companyies valencianes, quedaran pendents.

I ara què? Després de tot aquest enrenou, el sector espera el nomenament del nou director de Teatres amb el desig d'arribar a un consens previ amb l'administració, tal com ha promès el conseller. Segons l'AVETID, el nou director hauria de ser "algú que conega el sector, les companyies, els autors i els actors, que tinga antecedents i que conega l'evolució del teatre valencià dels últims vint anys. Amb una persona així, ens estalviaríem molts problemes". Per a González Pons, el perfil ideal és el d'una persona amb "adscripció sentimental" valenciana... És a dir, que la tria pot arribar a ser molt àmplia...

A pesar d'això, ja han començat a circular molts noms, tot i que les travesses

són similars a les d'anteriors ocasions: Carles Alfaro, Carles Alberola o Joan Peris, tres dels professionals valencians més reconeguts però poc afectes amb la política cultural de l'administració; Juan Vicente Martínez Luciano, traductor, dramaturg i professor universitari i ben considerat pel sector; o Ximo Romà, programador del teatre d'Altea i president de la Red Nacional de Teatros Públicos (tot i que té la mala sort d'estar situat en l'òrbita de Zaplana i, per tant, en contra dels interessos del conseller de Cultura). De propostes, en circulen moltes més, tantes com es vulguen. Ara bé, potser la del veterà actor valencià Pepe Sancho (conegut per sempre com *El Estudiante*) és la més esfereïdora.

Un regal enverinat. Siga qui siga, la propera persona que es faça càrrec de Teatres de la Generalitat, a banda d'heretar un organisme de pressupost amb poques possibilitats –menys de 12 milions d'euros per a programació de tres teatres, exhibició, producció, manteniment, funcionament del Circuit Teatral Valencià, festivals, ajudes al sector, ajudes a la producció, etc.–, haurà d'afrontar una situació teatral i política delicada. Pel que fa al teatre, encara està pendent de resoldre's la llei de les arts escèniques i el Teatre Nacional Valencià ("si és que al final acaba dient-se així", puntualitzava sempre Hinojosa), que ja ha batut rècords d'espera per entrar a discutir-se a les Corts Valencianes. D'altra banda, l'aposta sense miraments de la Generalitat per la Ciutat de

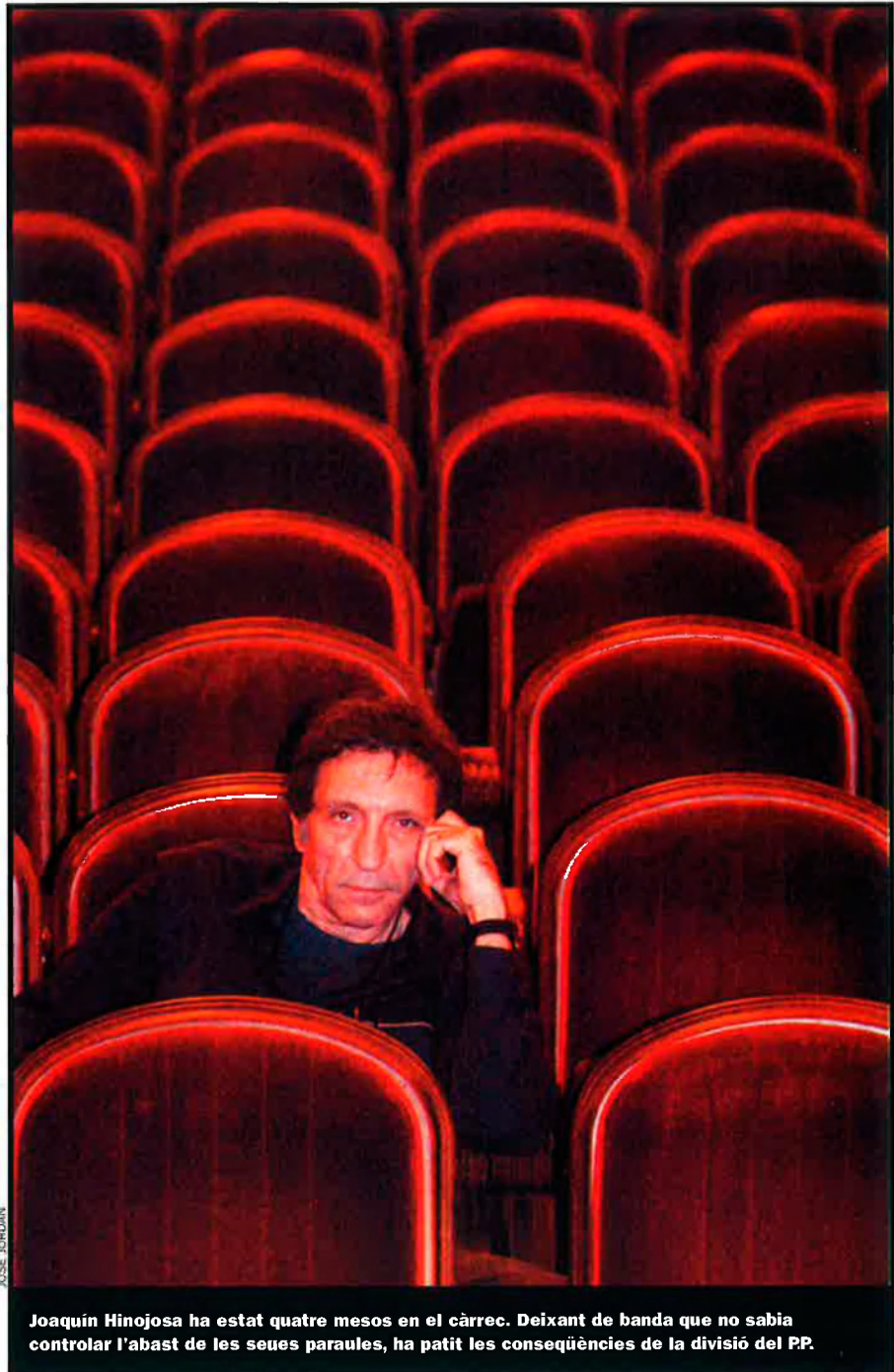
**Joaquín Hinojosa
parlava massa.
En una tertúlia
amb professionals
va dir que el 97%
del que s'havia
exhibit a la Sala
Moratín era
"porqueria pura"**

les Arts Escèniques, que es tradueix en una despesa de tres milions d'euros de mitjana per cada espectacle, continua posant en peu de guerra un sector teatral cada vegada més desconcertat. Pel que fa a la política, com ha quedat clar amb la destitució d'Hinojosa, les tensions internes entre González Pons i Consuelo Ciscar poden afectar massa sovint el funcionament de l'organisme.

A pesar d'aquest darrer episodi, el fet és que cap dels anteriors directors de Teatres de la Generalitat, sobretot des que mana el PP, ha contribuït a firmar la pau amb els professionals de les arts escèniques. Alguns, per massa excèntrics, com Manuel Ángel Conejero, i altres per massa oficialistes, com Juan Alfonso Gil Albors i Jaime Millás. L'únic que, almenys al principi, va aconseguir una treva amb el sector va ser precisament Joaquín Hinojosa, el primer director de Teatres en molts anys que coneixia des de dins el món de les arts escèniques i que tenia una trajectòria professional contrastada.

Procedent del prestigiós Teatro de la Abadía de Madrid, on exercia de director adjunt, va arribar a València decidit a reestructurar l'ens públic de Teatres i a capgirar les xifres —algunes bastant alarmants, com les del Teatre Principal i el Teatre Talía— respecte a la pèrdua d'espectadors dels teatres públics de la ciutat de València (el Teatre Talía ha perdut en quatre anys el 76% del seu públic).

Les seues intencions, segons diuen els qui coneixien el seu projecte, no eren dolentes. Però el van perdre les maneres. Des que va accedir al càrrec, a primers d'octubre, les intervencions d'Hinojosa es van caracteritzar per una excessiva fluïdesa de paraula. Declaracions com les que va fer a la revista *Equilibrà* les solia repetir entre periodistes i professionals del teatre. "El 97% del teatre que s'ha fet a la Sala Moratín [l'espai s'acabava de tancar per raons de seguretat] és porqueria pura", deia només fa uns dies en un col·loqui amb professionals a la SGAE. "Aquesta sala —explicava— només servia per colar els quatre o cinc grups que volien estrenar i que, per qüestions de qualitat, no podien fer-ho en cap altre

Joaquín Hinojosa ha estat quatre mesos en el càrrec. Deixant de banda que no sabia controlar l'abast de les seues paraules, ha patit les conseqüències de la divisió del PP.

lloc." Hinojosa solia reconèixer que feia anys que es treballava malament i que s'havia acabat "l'època de programar espectacles en valencià pel simple fet de ser en valencià".

La poca prudència d'Hinojosa, unida a la més que sabuda voluntat de González Pons d'eliminar un home que va prestar suport actiu a la política cultural de Zaplana, han provocat finalment la seua destitució. De moment, tot i que

teòricament professionals i administració s'han de reunir per consensuar un nom, sembla que la Generalitat no té pressa per fer efectiu el nou nomenament. Les eleccions estan a girar el cantó i no seria prudent obrir un nou focus de polèmica amb una decisió per la qual ningú no s'atreveix a posar la mà al foc.

Rosanna Melià